

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань молоді і спорту

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-31-14, факс: 255-33-32

№ _____

" ____ " _____ 20 ____ р.

Голові Комітету
Верховної Ради України
з питань правоохоронної
діяльності
ІОНУШАСУ С.К.

Шановний Сергію Костянтиновичу!

Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту на своєму засіданні 17 листопада 2021 року розглянув проект Закону України про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо юстиції, дружньої до дитини (реєстр. № 5618), поданий Кабінетом Міністрів України.

Законопроектом пропонується внесення відповідних змін до положень кримінального законодавства та законодавства в сфері адміністративних правопорушень, для реалізації запропонованих проектом Закону України про юстицію, дружню до дитини, (реєстр. № 5617), принципів поведінки з дітьми, що вчинили кримінальні правопорушення.

Законопроектом передбачається:

1) внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, якими пропонується:

доповнити нормами про презумпцію невинуватості (доповнення статтею 8¹);

запровадити можливість застосування до неповнолітнього у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років подальшого звільнення від адміністративної відповідальності у разі, коли усного зауваження буде достатньо для попередження вчинення неповнолітнім повторного адміністративного правопорушення (зміни до статті 22);

передбачити нові альтернативні адміністративним стягненням заходи, а саме, зобов'язання –взяти участь в заходах, спрямованих на виправлення неповнолітнього, у виді обмеження дозвілля та встановлення особливих вимог до поведінки та участі у освітніх, культурних та спортивних заходах (відвідування лекцій, тренінгів, курсів тощо) та визначити механізм реалізації таких заходів впливу (зміни до статей 241, 242);

закріпити необхідність врахування при розгляді справи про адміністративне правопорушення, вчинене неповнолітнім у віці від

шістнадцяти до вісімнадцяти років, умов його життя та виховання, склад та відносини у сім'ї, здатність батьків чи осіб, що їх замінюють, позитивно впливати на поведінку неповнолітнього, стан його здоров'я та рівень розвитку (зміни до статті 33);

виокремити порядок адміністративного затримання неповнолітнього та передбачити обов'язкове повідомлення батьків або інших законних представників про підстави затримання неповнолітнього з наданням побачення, а також обов'язкову участь захисника у випадку затримання неповнолітньої особи (зміни до статті 261);

розширити перелік прав особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, зокрема, в частині користування безоплатною правовою допомогою, відмови давати пояснення; заявляти відводи; ставити запитання потерпілим і свідкам (зміни до статті 268), а також перелік прав законних представників та представників неповнолітнього (зміни до статті 270);

передбачити обов'язкову участь захисника у справі про адміністративне правопорушення у разі притягнення неповнолітнього до адміністративної відповідальності (зміни до статті 271);

2) внести зміни до Кримінального кодексу України, якими пропонується:

визначити таку підставу для звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності, як виконання ним умов угоди про виведення із кримінального провадження (кодекс доповнюється новою статтею 105¹);

закріпити загальні положення щодо особливостей кримінальної відповідальності неповнолітніх з метою визнання інтересів дитини як найвищого пріоритету під час кримінального провадження (нова редакція статті 97);

визначити, що громадські роботи можуть бути призначені неповнолітньому з 14 років (зміни до статті 100);

закріпити можливість звільнення неповнолітнього, який вчинив кримінальний проступок або нетяжкий злочин, від призначення покарання із застосуванням відновних заходів (зміни до статті 105);

3) внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України, якими пропонується:

надати повноваження прокурору щодо вирішення питання про можливість виведення неповнолітнього із кримінального провадження та вжиття щодо нього відновних заходів, здійснення контролю за виконанням угоди про виведення неповнолітнього із кримінального провадження (зміни до статті 36);

доповнити перелік осіб, які беруть участь у провадженні щодо неповнолітнього, такими особами, як педагог, психолог, представник служби у справах дітей (зміни до статей 79, 80, 83);

вдосконалити порядок здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, які вчинені неповнолітніми, зокрема, проведення допитів та інших слідчих (розшукових) дій (зміни до статей 225,

226, 227, перенесення відповідних положень до нової глави 38, якою встановлюються особливості кримінального провадження щодо неповнолітніх та за їх участю);

передбачити обов'язковість найповнішого врахування інтересів дитини при здійсненні кримінального провадження (зміни до статі 483¹); спеціалізацію осіб, які здійснюють кримінальне провадження, учасником якого є неповнолітній (зміни до статі 484); особливості проведення слідчих дій за участі неповнолітнього (зміни до статі 491); особливості освідування неповнолітньої особи та отримання зразків для експертизи (зміни до статі 496¹);

вдосконалити застосування до неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу (зміни до статі 492);

передбачити порядок застосування до неповнолітнього обвинуваченого відновних заходів (зміни до статі 497);

встановити особливості проведення кримінального провадження з неповнолітнім потерпілим чи свідком, які проводяться у присутності законного представника, психолога та/або педагога за спеціальною методикою («Зелена кімната»), з використанням відеозапису за згодою малолітнього або неповнолітнього, особливості допиту малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого у судовому засіданні (зміни до статі 496³).

встановити порядок, особливості та наслідки виведення неповнолітнього із кримінального провадження (зміни у § 2 глави 38) та механізм забезпечення процесуальних прав сторін та інтересів суспільства при розгляді питання про виведення неповнолітнього із кримінального провадження (зміни до статі 497⁵);

врегулювати питання здійснення кримінального провадження про вчинення особою, яка не досягла віку кримінальної відповідальності, суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною Кримінального кодексу, та його особливості (зміни до § 3 глави 38).

Під час обговорення цього законопроекту, а також пов'язаного з ним проекту Закону про юстицію, дружню до дитини, (реєстр. № 5617), члени Комітету наголосили на необхідності розбудови системи ресоціалізації дітей, які знаходяться у конфлікті із законом, звільнення при необхідності їх від кримінальної чи адміністративної відповідальності та визначення порядку їх відновлення.

Водночас, члени Комітету звернули увагу на недосконалі механізми вирішення цих питань.

Відповідальність на ресоціалізацію та соціальну реабілітацію дітей, які знаходяться у конфлікті із законом, покладається на міждисциплінарні команди з питань соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, що створюються із представників служби у справах дітей, уповноваженого підрозділу територіального органу Національної

поліції, центру соціальних служб, центру надання соціальних послуг, а також, у разі необхідності представників інших закладів та інститутів громадянського суспільства. У результаті, маємо колективну безвідповідальність за долю конкретної дитини. Тому незрозуміло, хто безпосередньо буде відповідати за соціальну реабілітацію дитини, звільненої від кримінальної відповідальності.

Також члени Комітету погодилися із колегами із Комітету із гуманітарної та інформаційної політики щодо неприпустимості направлення дітей, які перебувають у конфлікті із законом, у центри соціально-психологічної реабілітації, де перебувають діти, які перебувають в складних життєвих обставинах в силу інших причин, ніж порушення законодавства, та необхідності створення нової мережі закладів, які будуть здійснювати ресоціалізацію дітей, які перебувають у конфлікті із законом. Без вирішення цього завдання маємо велику загрозу віктимізації, дітей, які перебувають у центрах соціально-психологічної реабілітації внаслідок ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків, домашнього насильства, бродяжництва тощо.

Із законопроекту випало питання соціальної реабілітації дітей, які вчинили тяжкі та особливо тяжкі злочини внаслідок домашнього насильства або булінгу. Це непоодинокі випадки, і вже є прецеденти, коли дітей, звинувачених у вчиненні тяжких та особливо тяжких злочинів, на час судового розгляду направляють на виховання до родичів або сімей знайомих, але це не врегульовано у законопроекті. Також не повністю врегульоване питання представництва дитини-правопорушника в суді, коли дитина звинувачується у здійсненні злочину проти батьків, а батьки у свою чергу звинувачуються у здійсненні злочину проти дитини.

У зв'язку із зазначеним, Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту ухвалив рішення: рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо юстиції, дружньої до дитини (реєстр. № 5618), поданий Кабінетом Міністрів України, розглянути в першому читанні та прийняти за основу з урахуванням пропозицій Комітету.

З повагою

Голова Комітету

А. КОЖЕМ'ЯКІН

Молоканов Ю.А. 255-32-99

